

Escriure sobre temps de revolta

Les 15es Jornades de les Lletres Ebreques d'Amposta han abordat, entre d'altres, el debat sobre la relació entre la literatura i la memòria històrica

Amposta Oriol Gracià

Al nostre país, el concepte de memòria històrica va molt lligat a la Guerra Civil -especialment de la Batalla de l'Ebre-, a la imposició del relat dels vencedors i a l'època d'oblit que va representar la dictadura de Franco. Un concepte que els darrers vuitanta anys ha fet vessar rius de tinta en forma d'articles de premsa, novel·les, biografies, assajos i poemes. Per això, té sentit que dijous de la setmana passada la Biblioteca Sebastià Juan Arbó d'Amposta organitzés la taula rodona 'La memòria, una qüestió literària' en el marc de la quinzena edició de les Jornades de les Lletres Ebreques.

Entre els ponents tres autors que s'han apropiat a la memòria des de perspectives diverses: Víctor Amela des del periodisme, l'escriptor Emigdi Subirats des de la literatura i Teresa Ferré (recentment nomenada directora del Consorci Memorial dels Espais de la Batalla de l'Ebre) des dels estudis acadèmics. **"Som autors diferents, sí, però crec que tots amb un tret comú: ens hem enamorat d'algun personatge històric. Potser d'un personatge amb arestes, relleus i mol-**

Imatge de la taula rodona 'La memòria, una qüestió literària' de les Jornades de les Lletres Ebreques d'Amposta.

tes ombres, però ens n'hem enamorat, perquè sense amor no hi ha curiositat ni interès" va explicar el periodista Víctor Amela. Amela, precisament, ha tret llibre en plena pandèmia: *Ens van robar la joventut*, un recull d'entrevistes a combatents de la Lleixa del Biberó. **"El meu oncle, el germà de son pare, va estar a punt de morir l'1 d'agost de 1938 a la poblada de Massaluça, en plena Batalla de l'Ebre. Quan vaig ser conscient de**

la importància de la seua història, ja havia mort. Vaig perdre l'oportunitat de fer-li moltes preguntes", comenta. I en homenatge al seu oncle, fa quinze anys que cada 25 de juliol -dia d'inici de la Batalla de l'Ebre- publica a la contraportada de La Vanguardia una entrevista a un membre de la Lleixa del Biberó. De fet, estes entrevistes són a l'origen del llibre que ha publicat.

A diferència d'Amela, l'escriptor campredonenc Emigdi Subirats en

té prou amb un poema per a estirar del fil i acabar escrivint la biografia de l'autor. Li va passar els versos de *Cançó a l'Ebre* de Joan Cid i Mulet (Jesús 1907 - Ciutat de Mèxic 1982), polític republicà, escriptor, historiador, periodista i dinamitzador cultural, exiliat a Amèrica, sobre el qual va escriure el llibre *Joan Cid i Mulet*, testimoni catalanista d'una ciutat i d'un temps; o amb els poemes de Roc Llop (Miravet, 1908 - París 1997), mestre, poeta, anar-

quista i militant de la CNT, presoner al camp d'extermini Mauthausen-Gusen. **"Potser són personatges que han estat a la segona línia literària, però en tot cas van tenir una gran trajectòria vital que els va convertir en autèntics savis"** va comentar Subirats.

A la periodista Teresa Ferré l'interès per la memòria històrica li va arribar a través d'una fotografia. **"Quan estudiava periodisme em vaig fixar amb una imatge d'Agustí Centelles, el gran fotògraf de la Guerra Civil, on es veien uns nens jugant amb fusells"**, va explicar Ferré. I aquella foto va desencadenar-li tal interès que ha acabat publicant llibres com *Centelles, Diari d'un fotògraf*, *Bram, 1939* o *El fotoperiodista como mito*. Uns treballs basats en la memorialística i amb visites a arxius i anàlisis de documents per a intentar entendre el passat. **"Però hem d'anar amb compte, perquè pots caure en el parany d'analitzar el passat des del present, descontextualitzant, sense tenir en compte els valors de l'època sobre la qual investigues. I evitar-ho és un dels grans reptes que hem d'afrontar quan escrivim sobre la memòria"**, va concloure Ferré. ■